

Στέλιος Ράμφος: η ατομικότητά μας έμεινε ανώριμη

Στ. Ράμφος: «Με τα μυαλά που φτάσαμε στην κρίση δεν μπορούμε να βγούμε από αυτήν», συνέντευξη στον Ι. Ν. Μπασκόζο, ΤΟ ΒΗΜΑ, 04/09/2011, 05:45

πηγή: <http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=417712>

«Με τα παλιά μυαλά και τις παλιές σκέψεις» δεν μπορούμε να βγούμε από την κρίση, υποστηρίζει ο φιλόσοφος Στέλιος Ράμφος. Τον βρίσκουμε σκεπτικό αλλά αισιόδοξο. Πιστεύει ότι πρέπει να ξαναβρούμε τις έννοιες που θα δώσουν νόημα στην πραγματικότητά μας για να βγούμε από την κρίση. Κατά τον Στ. Ράμφο, φτάσαμε σε μια ζωή που στηρίζεται στην «άρνηση του νοήματος», η οποία δημιούργησε «μια αίσθηση ζωής και ένα είδος ηθικής ουδετερότητας, που έκανε τους διαχειριστές του πλούτου αδιάφορους για τις κοινωνικές προεκτάσεις του προβλήματος».

Βάση της κρίσης, όπως υποστηρίζει ο **Στέλιος Ράμφος**, είναι η «κρίση της μετανεωτερικότητας», η διάσταση της σημασίας από την πραγματικότητα. Όπως λέει: *«Μετά το '70, οπότε αποσυνδέθηκε το χρήμα από τη ρήτρα χρυσού, άρχισε το χρηματοπιστωτικό σύστημα να αναπτύσσεται χωρίς να έχει εξάρτηση από την πραγματικότητα. Μετά το '89, με την πτώση του "υπαρκτού" σοσιαλισμού και τη ραγδαία ανάπτυξη των επικοινωνιών, δόθηκε η δυνατότητα μιας κυριαρχικής επιβολής του στοιχείου της ταχύτητας, οι επενδύσεις γίνονται γρήγορα, οπουδήποτε στον κόσμο, δημιουργώντας ένα χρηματοπιστωτικό σύστημα που αναγνωρίζει ως μοναδική πραγματικότητα τον χρόνο».*

Ετσι, συμπληρώνει, είχαμε ως συνέπεια *«ανάλογα με τις ταχύτητες να δημιουργούνται και οι αξίες. Δηλαδή η ταχύτητα μπορεί να προλάβει την πραγματικότητα, να δημιουργήσει μια νέα δική της πραγματικότητα, με πλαστή αξία, δηλαδή ενδεχομένως μια φούσκα. Αυτές οι ταχύτητες κινούμενες τυφλά δημιούργησαν στον σύγχρονο κόσμο συγκέντρωση υπερβολικού πλούτου από τη μία μεριά και μεγάλη φτώχεια από την άλλη».*

Ευκαιρία η κρίση!

Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι όπως μετά το βαθύ σκοτάδι έρχεται το ξημέρωμα έτσι και κάθε κρίση μπορεί να κρύβει κάτι θετικό. Ο Στ. Ράμφος υποστηρίζει ότι *«κάθε κρίση είναι μια ευκαιρία, αλλά εξαρτάται από εσένα, το άτομο. Στο βάθος κάθε κρίση σου ζητάει να σκεφτείς περισσότερο από ό,τι σκεφτόσουν. Τα ίδια μυαλά, με τις ίδιες σκέψεις που δημιούργησαν την κρίση, δεν μπορούν να σε βγάλουν από αυτήν».*

Βέβαια η δική μας κρίση έχει ομοιότητες αλλά και διαφέρει από τις άλλες. *«Εξωτερικά είναι δημοσιονομική κρίση, αλλά κατά βάθος πρόκειται για κρίση σχέσεων κοινωνίας - κράτους, ενώ διεθνώς είναι χρηματοπιστωτικές οι κρίσεις. Από το 1821 η ελληνική κοινωνία δεν έχει ομαλές σχέσεις με το κράτος. Δεν αποδεχθήκαμε ποτέ την έννοια του κράτους, είμαστε σταθερά προσηλωμένοι στην οικογένεια, στην εντοπιότητα, στη συντεχνία. Χρησιμοποιήσαμε το κράτος, που είναι ο*

πολιτικός εγγυητής της κοινωνικής συνοχής και όχι ο μπαμπούλας, με έναν τρόπο αθέμιτο και παραπλανητικό. Το θέλαμε σαν βιτρίνα για να μας δίνουν δάνεια οι ξένοι, ενώ ταυτόχρονα οι Μαυρομιχαλαίοι έφτιαχναν τελωνεία για να εισπράττουν αυτοί τους φόρους. Οι δεσμοί αίματος και τόπου είναι για τον Έλληνα πάνω από τους θεσμούς και το κράτος. Αυτή είναι η μόνιμη βάση της κρίσεως στην ελληνική κοινωνία. Εξ ου και ύψιστη έκφραση της αντιθέσεως κράτους - κοινωνίας είναι η φοροδιαφυγή. Είναι βαθύτερες νοοτροπίες που εμποδίζουν την αποδοχή του άγνωστου "άλλου". Εδώ θα βοηθούσε πολύ μια σωστή παιδεία».

Ο Στ. Ράμφος έχει πολλές φορές υποστηρίξει ότι υπάρχει ένας διχασμός που διατρέχει την ελληνική κοινωνία. «Πρέπει να καταλάβουμε ότι τα παθήματά μας είναι το τίμημα των διαιρέσεών μας» λέει. «Όταν περί το 1200 στην Ευρώπη άρχισε να ωριμάζει η ατομικότητα, ο άνθρωπος, δηλαδή, να μπορεί να επιβιώσει εσωτερικά, ανεξάρτητα από το τι λένε οι άλλοι, η ανατολική χριστιανοσύνη δεν το δέχτηκε και έτσι η ατομικότητά μας έμεινε ανώριμη. Η αναγνώριση έρχεται από τους άλλους, οπότε πρέπει να μην υστερούμε για να την έχουμε. Έτσι οι άλλοι γίνονται απειλή, αν δεν είναι κατώτεροι. Η ανασφάλεια μας κάνει να είμαστε αιωνίως διχασμένοι, να μην εμπιστευόμαστε κανέναν, να μη λέμε καλό λόγο για τον φίλο μας όταν δεν είναι παρών. Σε αυτή την ανωριμότητα πατάει ένα ολόκληρο σύστημα».

Μοντέλο αλλαγής

Ποιο είναι το μοντέλο που θα μας κάνει να αλλάξουμε; Το έχουμε στα χέρια μας, θα πει ο Στ. Ράμφος, είναι «το πώς προκόβουμε όταν πηγαίνουμε στο εξωτερικό. Μπορεί να μεταφέρουμε στα ξένα μαζί με τα προτερήματα και τα ελαττώματά μας, αλλά εκεί υπάρχουν θεσμοί, υπάρχει κράτος που είμαστε υποχρεωμένοι να σεβόμαστε και να υπακούσουμε στους νόμους του αναπτύσσοντας στα πλαίσιά τους τις δεξιότητές μας. Αντίθετα, στην Ελλάδα, δημιουργώντας ένα κράτος-φάντασμα, τα ιδιωτικά συμφέροντα το έκοψαν στα μέτρα τους και το χρησιμοποίησαν για ίδιον όφελος. Εξ ου και οι νόμοι με τα παραθυράκια. Δεν μπορεί να υπάρξει κράτος νόμου με τον νόμο περί ευθύνης υπουργών που ισχύει, με την ατιμωρησία του ποινικού μας συστήματος, με μια δικαστική εξουσία η οποία εξαρτάται από το υπουργείο. Το κράτος υπηρετεί το γενικό συμφέρον· η κοινωνία τα επί μέρους συμφέροντα. Με τις πελατειακές σχέσεις του πολιτικού συστήματος δημιουργήθηκε ένα διεστραμμένο κράτος που εξυπηρετεί τα επί μέρους συμφέροντα. Εκεί βρίσκεται η καρδιά του προβλήματος».

Τον πολιτικό Ράμφο τον απασχολεί και η δυνατότητα συναίνεσης, την οποία θεωρεί «ακρογωνιαίο λίθο για κάθε πρόοδο». Υποστηρίζει ότι πρέπει να ξεπεράσουμε το παρελθόν και επιστημαίνει τη θεμελιώδη παθογένειά μας: «μπερδεύουμε τα αισθήματά μας με την πραγματικότητα». Και επεξηγεί: «Όταν ο λαός μπερδεύει τα συναισθήματα με την πραγματικότητα, οδηγείται σε παρανοϊκές καταστάσεις. Είμαστε λαός με ισχυρές εμμονές, όπως η συνωμοσιολογική μανία, από την οποία δεν εννοούμε να βγούμε. Επίσης αγνοούμε τον χρόνο και είμαστε δεμένοι περισσότερο με τον χώρο, που σημαίνει με τα ακίνητα περιουσιακά στοιχεία. Δεν έχουμε τον εσωτερικό δυναμισμό που θα μας οδηγήσει στην παραγωγικότητα. Η κρίση μπορεί να βοηθήσει, αρκεί να υπάρξει συναίνεση».